

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " --- "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ:
 JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:

Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.

Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

Vyzvanie Katolíckej Lud. Jednoty ku miestnym správcom.

Mnohostranná spoločenská akcia, všestranne zavedená ku podporovaniu do vojny narukovaných, bezpochyby potešiteľným znakom je toho mravného oduševnenia, aké vzbudila vojna. Prevádzajú sa veľké veci. To ale ešte není dostatočné. Tejto nedostatočnosti jednu príčinu spatrujeme v tom, že *mnohi nevedia, svoje milodary akým spôsobom odoslať majú na zodpovedné miesta. Ochotné sprostredkovanie* Ústrednej Kancelárie Katolíckej Ludovej Jednoty preto aj odporúčame všetkým, čo vlasteneckou obetavosťou účinkujú a prispievajú ku prospechu do vojny narukovaných. *Každého druhu milodary prijíma a na patričnom mieste odovzdáva Katolícka Ludová Jednota.*

Zvlášte k odporúčaniam je — už i z rôznych príčin, ktoré tu obšírnejšie udať nemožno — aby katolíckych organizácií milodary, pri zodpovednom dozorstve, dľa možnosti posielané boli na jedno miesto.

Katolícka Ludová Jednota, spolu aj o to sa postará, aby z Katolíckej Dobročinnosti, niekoľko cestou jej organizácií sossbiera sa dostatočných prostredkov — o čom není pochybnosti — v nemocniciach nachodiaci sa členovia Katolíckej Ludovej Jednoty alebo ich príbuzní, zimným spodným odevom boli opatrení. Týmto cieľom predbežne oznámim možno tých členov Katolíckej Ludovej Jednoty alebo takých, k ich rodinám patriacich, čo umiestnení sú v nemocniciach budapešťianskych.

Katolícka Ludová Jednota, dopytujúcim sa,

na základe úradných dát rýchlou zprávu posluži, potažne poranenia alebo odumretia do vojny narukovaných. Ku listu dopytovania sa, k odpovedi pripojiť treba 10 halierov.

Miestni správcovia a vodcovia organizácií nech si na tom dajú záležať, aby členovia, vyšudaným spôsobom upotrebovali poskytovanú pomoc Katolíckej Ludovej Jednoty.

Predsedníctvo Kat. Lud. Jednoty.

Celý svet v plameňoch.

Ruské čaty v bojoch proti našim v Haliči utrpely tak hrozné porážky, že minulého týždňa neopovážily sa napadnúť opevnené pozície našej víťaznej armády.

V sobotu 26. septembra ruské čaty v menšom počte pokúsily sa cez karpátsky prielaz pri Uzsoku z Bukoviny vraziť do Uhorska. Medzi obcami Malomrét, Fenyvesvölgy a Csonotos ale naša hraničná stráž tak vytrepala Rusov, že o zlomkrky, utekali zpiatky. V ungskej stolici vôbec Rusi na viac miestach checli vraziť do Uhorska, naše čaty ale všade ich zahnali, pri čom Rusi ako obyčajne utrpeli značné ztraty. Tento prípad ostatne dľa mienky smerodajných vojenských kruhov nemá žiadnej zvláštnej významnosti, tak že obyvateľstvo Uhorska a v prvom rade horných krajov, ku obavám a znepokojovaniu nemá žiadnej príčiny.

Proti Srbom a ČernoHORCOM naše čaty v minulom týždni dosiahly nové víťazstvá. Zničily medzi iným aj chýrnu srbsku Samodia divísiu. Z tejto príležitosti ťažko bol ranený a

k tomu do zadku aj srbský princ Đorde a padol aj major Tankošič ktorý proti arcikniežatu Francovi Ferdinandovi nasnoval sprisahanie a sprisahancom rozdával bomby, revolvery a peniaze. Srbský kráľ Petar už opustil Niš a utiekol do Prizrendu.

O udalostách svetovej vojny minulého týždňa podávame nasledujúce zprávy:

Vojna proti Rusom.

Rusi odkladajú s útokom.

Zprávy vojenských zpravodajcov shodujú sa v tom, že vo válečných operáciách ešte vždy trvá prestávka, ktorá nastala 11. septembra po bitke pri Lembergu. Naše vojská, ako je už z predošlých zpráw známé, bez každého mýlenia zo strany nepriateľa zaujali svoje nové posície, z ruskej strany ale ešte ani dosiaľ nepočul nič o tom rozsiahlom veľkom útoku na našu armádu, o ktorom ruské zprávy tak mnoho boly hovorily.

Nočný útok bodákami.

Pred Lembergom v najkrvavejších bitkách na najexponovanejšom mieste bojoval istý dôstojník, ktorý teraz prišiel domov do Budapešti. Následkom svojho postavenia nie len o tom vie rozprávať, čo sa bezprostredne s ním stalo, lež pozná celú čiaru severného bojišťa. To, čo rozprával istému novinárovi a čo v nasledujúcich riadkoch podávame, je uspokojujúcou a oduševňujúcou kritikou nášho hrdinský bojujúceho vojska.

— S podivením som zkusil tu doma, — hovoril patričný dôstojník, — že pochybujúci a pessimisti úradne vydávané zprávy v istých podrobnostách zle si vysvetľujú. A veru treba uznať bez každej pochybnosti, že naše čaty o veľa viac dosiahly, ako bolo ich úlohou, berúc do ohľadu celú vojnu.

Uťahovanie sa zpät, o ktorom sa úradná zpráva sucho a krátko zmienila, nikdy a na žiadnom punkte bojovnej čiary nestalo sa počas srážky, následkom nepriateľskej paľby. Kým bitka trvala, naše čaty na celej čiare bojišťa stále postupovaly napred a víťazne zpät odbily nepriateľa. Uťahovanie sa zpät

vždy a na každom mieste stalo sa po zakončení bitky, teda bez každého zamiešania sa nepriateľa.

Odborná mienka o položení nášho vojska v Haliči.

Krakov, 23. septembra. «Nova Reforma» priniesla článok istého vojenského odborného znalca o terajšom položení v Haliči. V článku medzi iným stojí nasledovné:

Napriek obrovskej presile, ktorou sa Rusi vrhli na Halič, rakúsko-uhorská armáda nepustila Rusov za istú hranicu. Ruská armáda napriek svojej presile musela zastať a ani nebola vstave prekaziť, aby sa koncentrovanie rakúsko-uhorskej armády na priaznivom priestore previedlo. Naproti tejto dôležitej udalosti ruská armáda bola prinútená ku passivnému držaniu sa. A toto je zrejším znakom zlepšenia sa nášho vojenského polożenia. Hrdinskosti našej armády možno ďakovať, že sa toto nové koncentrovanie nemýlene mohlo previesť. Naša armáda teraz stojí koncentrovaná v nových opevnených posíciach a čaká na rozkaz k ďalšiemu boju.

Povolanie rekrutov v Rusku.

Vie ň, 23. sept. Ruské ministerstvo vojny pozvalo do zbrane najmladšiu klassu rekrutov r. 1914. Tohoročný počet rekrutov v Rusku obnáša 700.000

Rusi na ruskú vieru chcú obrátiť Halič.

Krakov, 23. sept. «Nova Reforma» oznamuje: Petrohradský časopis «Novoje Vremja» oznamuje, že už skončil svoju prácu ten ruský výbor, ktorý sa bol utvoril pod predsedníctvom hlavného správceu svätej synody a ktorý posledne uzavrel, že v Haliči medzi tamojším obyvateľstvom bude rozširovať pravoslávnu vieru a týmto cieľom bude rozdávať spisy a vyšle popov (duchovných) ku priekrstom. Na základe zprávy «Novoje Vremja» aj kyjevský časopis «Ruskoje Slovo» píše, že ruské ministerstvo vnútra dalo dovolenie ku vydávaniu jedného ruského časopisu pre Halič a dovolilo, aby haličský ruský časopis rozširoval ortodoxnú, pravoslávnu vieru.

Rusi chvália naše vojsko.

Krakov, 23. septembra. Ruský časopis Večerna Vremja, píše, že sa naši voči nepriateľovi gavaliersky chovajú. Jeden oddiel nášho vojska, ktorý vtiahol do Radzivilova, veľmi korrektne choval sa voči obyvateľstvu. Dôstojníci navštevovali popredné rodiny a ubezpečili ich, že sa nič nestane obyvateľom, ktorí sa budú pokojne chovať.

Uradná zpráva o severnom a južnom bojišti.

Uh. Telegr. Kancellária oznamuje z 23. septembra :

Na ruskom bojišti v posledné dni, neberúc do ohľadu so pár nepatrných kanonád, nebolo bitky. Naše čaty napriek stále nepriaznivého počasia sú vo výtečnom vstave.

V Srbsku naša balkánska armáda s najväčšou vytrvanlivosťou bojuje o zdar. Už i dosiaľ veľmi dôležité posície sú v našej moci. V bitke ukoristili sme i kanóny.

Generálmajor Höfer,
mestodržiteľ náčelníka generálneho štábu.

Rusov čaká prekvapenie.

Uh. Telegr. Kanc. poťahom na záplavu falošných chýrov, ktoré púšťajú do sveta francúzske, anglické a ruské časopisy, prináša nasledovnú úradnú zprávu :

Zprávy časopisov trojitej dohody o udajných ruských víťazstvách v Haliči sú smiešne. Tak na príklad Angličania chcú vedieť, že jednej našej víťaznej armády už ani niet a že naša vojenská sila v Haliči klesla už na 60—100.000 mužov. Paríž sa zase uspokojuje tým chýrom, že naše ztráty obnášajú viac stotisíc mužov a že nemecké sbory, ktoré údajne prišli nám na pomoc, započaly cúvať. Rusi ale myslia, že naše hrady už viac nehrajú žiadnu úlohu.

Keď nás naši nepriatelia takto oceňujú, tak prekvapenia zaiste nevystanú.

Veľké ztraty Rusov pri sieniaevskom moste.

Krakov, 25. septembra. «Nova Reforma» o bitkách pri sieniaevskom moste sdeľuje nasledovné :

Na našej strane boly tri bataillony pechoty s tromi batteriami a malou jazdou. Z ruskej strany tiahly dva vojenské sbory s ťažkým

delostrelectvom. Náš front sme rozšírili ako len bolo možno, aby sa zdalo, že máme so pár plukov a za tri dni sme sa držali s nepatrnými ztratami proti ruskej presile. Keď sa ruské ťažké delostrelectvo blížilo, postupne sme späť šli po drevenom moste a zastali sme v diaľke dvoch kilometrov vo veľmi dobrej horou chránenej posícii. Rusi nás onedlho nasledovali, najprv jazda, potom batteie a konečne jeden bataillon pechoty. Onedlho nato most, pod ktorý sme my nakládli míny, so strašným rachotom vyletel do povetria. Rusi ktorí boli na moste a pri moste do jedného zahynuli. Súčasne aj naše strojové pušky začaly paľbu a z Rusov, ktorí už boli prešli po moste, len málo sa zachránilo.

Význam nášho víťazstva pri Krasniku.

Berlin, 26. septembra. O veľkom vplyve víťazstva našich čiat pri Krasniku na umenšenie ruskej invázie vo Východnom Prusku svedčí list, ktorý písala sesternica hlavného veliteľa Hindenburga z Neidenburgu, ktorý Rusi spustošili. Na toto poťahujúca sa časť listu znie nasledovne :

Veľké umenšenie nebezpečia Východného Pruska, ale hlavne blízkeho pohraničia znamená tá okolnosť, že sa veľké koncentrovania ruských čiat následkom obdivu hodného víťazstva rakúsko-uhorských vojov musely rozdeliť. Toto má rozhodujúci význam a s týmto minulo nebezpečie ďalšej invázie od Soldau.

Nespokojnosť v Petrohrade.

Lausanne, 26. septembra. Dľa carihradskej zprávy časopisu «Gazette de Lausanne» z Petrohradu došli cestovatelia hovoriť, že vo vojenských kruhoch ruského hlavného mesta panuje veľká nespokojnosť, lebo rátať na to, že ruská armáda svojou prevahou čo do počtu za krátky čas zničí rakúsko-uhorskú armádu. Teraz, keď sa toto predpokladanie dokázalo mýlnym, je zrejmé, že celý strategický a politický plán Ruska vyšiel na zmar.

Hrozné množstvo ruských ranených.

Carihrad, 26. septembra. Ruskí cestovatelia hovoria, že sú v Moskve i privátne domy prepĺnené ranenými vojakmi.

Uradná zpráva z ruského a zo srbského bojišťa.

Uh. Tlač. Kancellária sdeľuje 26. septembra predpoludním nasledovnú úradnú zprávu z 25. septembra :

Koncentrovanie našej zbranej moci po bitke pri Lembergu na priestore ležiacom západne od Sanu nielen tlačí trojitej dohody zavdalo príležitosť ku vymysleninám najhoršieho úmyslu a ku najsmiešnejším komentárom, lež aj na inom mieste viedlo ku mýlnemu ponimaniu polohy našej armády.

Naproti tomuto treba nám poukázať na to, že sa spomenuté koncentrovanie deje úplne z našej vlastnej vôle, čoho dostatočným dôkazom je, že toto koncentrovanie nepriateľ nikde nevedel pomýliť a ani sa len nepokúsil o to.

Zprávy o zdaroch nepriateľa na rieke San sú úplne nepravdivé. Bombardovali len jednotlivé cieľuprimerane zabezpečené a len malou silou obsadené priechody použitím čiat veľkého počtu, ťažkých nábojov a streliva. Tieto priechody, keď vyplnily svoju úlohu, po vyhodení mostov do povetria dobrovoľne sme opustili.

Tá londýnska zpráva, dľa ktorej dve pevnosti Przemyslu údajne padly, je prirodzene čistou vymysleninou.

Položenie na balkánskom bojišti od poslednej celkom zrejme znejúcej úradnej zprávy tiež ostalo nezmenene priaznivé.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Rusi ztratili polmilionu vojakov.

Viedeň, 28. septembra. Dľa zprávy «Neues Wiener Tagblatt»-u Rusi dosiaľ ztratili polmilionu vojakov.

V haličských bitkách padlo stotisíc Rusov.

Zürich, 28. septembra. Londýnske veľké časopisy prinášajú hodnoverné zprávy o ztrátach ruskej armády vo východnom Prusku a vo východnej Haliči. Otvorene píše — jako «Neue Züricher Zeitung»-u oznamujú z Londýna — že vodcovstvo ruského vojska veľkosť rakúsko-uhorskej armády zaznávalo a tento svoj omyl na haličských bojištiach zaplatilo životom stotisíc ruských vojakov.

Odbitý pokus vtrhnutia na našej severovýchodnej hranici.

«Budapešti Tudósító» sdeľuje : Jednotlivé menšie čaty Rusov, tak sa zdá, že sa pokusujú

o zmätky pri karpatských priesmykoch. Včera pri priesmyku Užok v stolici Ung bola menšia srážka medzi našou malou čatou, ktorá je poverená bránením priesmyku a medzi Rusmi. Dnes v stolici mármarošskej došlo ku srážke, bez toho, aby sa Rusom na daktorom punkte bolo podarilo prekročiť hranicu. Prirodzene tieto šarvátky, ktoré sa stávajú daleko od miesta veľkých udalostí, vôbec nemajú žiadneho významu. Ich cieľom môže byť len to, aby pozornosť odvrátili od hlavného bojišťa a v obyvateľstve aby budily nepokoj. V poznaní a primeranom oceňovaní tohto zrejmeho úmyslu väzí zároveň aj jeho zmarenie.

Vojna proti Srbom a Černohorcom.

Napredovanie našich čiat v Srbsku.

Mitrovica, 22. sept. Odkedy naše čaty vpády Srbov krvave odbily a naše voje prekročily rieku Drinu, rakúsko-uhorská južná armáda víťazne napreduje v Srbsku. V blízkosti Driny a Sávy ešte v prvej polovici minulého týždňa zaujali sme Drenovac, keď sme odporujúce srbské čaty krvave rozprášili.

Po tomto boji naše čaty ďalej napredovali a zaujaly aj obce Princinovic a Ševarice, kde Srbi utrpeli nové porážky.

Toto celé okolie držíme teraz obsadené a naše čaty, ktoré bojujú od týchto obcí na juh, v ustavičnom kontakte sú s našou armádou. V Drenovaci postavili sme poľnú nemocnicu a cez Ševarice posielala sa živnosť a munícia za našimi bojujúcimi čatami.

Vzbury v Novom Srbsku.

V Novom Srbsku zmätky ustavične vzrastajú. Pri Smokovici na čiare Saloniky—Niš veľký most vyhodili do povetria. Tu prišlo k ostrému boju medzi povstalcami a srbským vojskom. Povstalci útok odbili a srbské radové vojsko prinútili k úteku.

Vrenie v srbskej armáde.

Viedeň, 23. septembra. Noviny «Südslavische Korrespondenz» oznamujú zo Sofie : Z Nišu sem došla osoba na základe z úradných prameňov pochodiacich chýrov sdeľuje, že v Srbsku položenie je veľmi vážne. Nespokojnosť srbského obyvateľstva, ktorá následkom biedy

a hladu nesmierne vzrástla, čiastočne rozšírila sa aj v armáde. Tie čaty, ktoré z Nového Srbska a Macedonie násilne priviezli k armáde, od samého počiatku renitentne sa držali, tak že vojenské vodcovstvo nariadilo, aby ich srbské čaty kontrolovaly. Medzitým položenie následkom vypuknutia cholery a epidemického pustošenia červienky sa ešte väčšmi zhoršilo. Nákazy zle stravovaných a núdzu trpiacich vojakov veľmi pustošia a počet smrtných pádov zo dňa na deň povážlivo vzrastá. Obviňovania Pašičovej vlády a dynastie tiež zo dňa na deň stávajú sa verejnejšími, ba sú už ani vyhrážky nie zriedkavé.

Dňa 23. septembra vydali nasledovnú úradnú zprávu :

Zo zpráv, ktoré teraz došli z balkánskeho bojišťa, možno ustáliť, že všetky od Krupanja západne ležiace vršky (Jagodnya, Biljek, Crnivrh) o ktoré sa za viac dní viedol rozhorčený boj, sú v našej moci a že tu odpor Srbov bol zlomený.

Následkom charakteru krajiny nikoho nemôže prekvapiť, že počas týchto bojov hlavnej časti našej vojenskej sily, jednotlivým srbským alebo černoorským bandám mohlo sa podariť dostať sa na také územia, kde ostal len malý počet žandárov a pre bezpečnosť len nevyhnutne potrebná ochranná stráž.

Generálmajor Höfer,

námestník šéfa generálneho štábu.

Sofia, 23. septembra. Časopisy ustálujú, že srbská tlačová kancelária, ktorá dosiaľ — ako Politika hovorí — deň po deň hromadne sdeľovala chýry o srbských víťazstvách, od niekoľkých dní prestala uverejňovať zprávy o víťazstvách. Správa srbskej armády, — hovorí menovaný časopis, — má všetky príčiny k tomu, aby konečne prestalo hlásanie rozprávok o srbských víťazstvách. Keď človek pomyslí, jaké údery stihly srbskú armádu na území Uhorska a jaké strašné ztráty utrpeli Srbi v predošlých bojoch pri Drine, s hrúzou treba ustáliť, jako obetuje Rusko jeden celý národ svojim chútkam po nadvláde.

Napredovan'ie našich čiat v Srbsku.

«Südslavische Korrespondenz» podáva nasledovnú zprávu :

Od jedného dôstojníka bojujúceho proti Srbom bez zaznačenia miesta a dňa dostali sme nasledovnú zprávu zo Srbska :

Ako sme už oznámili, naše čaty v jeden utorok na úsvite o pol 3. hodine kryté hustou tmou v nižších údoliach Driny prešli cez rieku a obec L. zaujaly po prudkom boji, zapríčiniac nepriateľovi veľké ztraty. V L. ztrávil sme noc a tam sme prvý raz večerali na srbskej zemi, pri svetle horiacich domov, z ktorých na nás boli strieľali. Na druhý deň naše čaty maširovaly do vnútra Srbska. Počasie bolo pekné a nie veľmi teplé, dva dni sme maširovali bez toho, že by sme boli na silnejší odpor natrafili. Ponevác sa bolo čo obávať, že Srbi pod cesty podložili míny, dve čriedy statku sme dali hnať pred sebou. Táto opatrnosť ale bola zbytočná. Pri L. odbití Srbi cúvli od veľkej obce V. na juhozápad, aby tu, dobre sa zašiancujúc s nami sa znova srazili, s tým úmyslom, že prekazia naše spojenie sa cez K. s druhým vojom, operujúcim ku V. Srbský plán sa zmaril úplne. Naše výtečné delostrelectvo prekazilo dlhšie zdržovanie sa Srbov v ich posíciach. Naši hrdinskí vojaci s výkrikami *Éljen!* a *Sláva!* bodákmi vrhli sa na Srbov, ktorí sa dali o zlom krk na útek. Tá obec, o ktorú sa Srbi opierali, zčiasťky stála už v plameňoch, keď sme ta večer vtiahli. Medzitým sme zvedeli, že druhý náš voj pri K. stál v silnom boji so srbskými čatami, ktorým velil udajne knieža Juraj. Aj tam sme

Lúčenie sa s narukujúcimi.

úplne zbili Srbov a zničili piaty srbský peší pluk. Hovorí, že málo chýbalo, že knieža Juraja nechytily, keď naše čaty vrhnú sa na nepriateľské posície, Srbov prinútili k útoku. Medzitým sme sa s druhým vojmom spojili a uprostred menších srážok sme napredovali. Dnes sme už šiesty deň na území Srbska a nepriateľa ženieme pred sebou. Zajali sme mnoho srbských vojakov, ktorí sú zväčša v biednom stave, hovoria, že takmer nič nedostávajú jesť. Naše čaty opanúva výtečná nálada a veľké oduševnenie. Dosiaľ máme ešte malé ztráty. Zdravotný stav našich čiat je znamenitý.

Dunaj je plný srbskými mrtvolami.

Jeden z Oršovy do Debrecína prišlý cestovateľ minule rozpovedal, že koryto Dunaja je plné mrtvolami vojakov zničenej timockej divízie. Mrtvoly srbských vojakov takto sa dostanú do Ruska, kde sa vždy túžobne žiadali. Opopáznivých Srbov, ktorí životom zaplatili vzpurný plán svojho veliteľstva, ako vieme, naše čaty pred dvoma týždňami vohnali do Sávy. Mrtvoly voda Sávy sniesla do Dunaja, ktorý ich nesie pomaly do Čierneho mora.

Kráľ Peter ušiel do Prizrenu.

Sofia, 25. septembra. Z Nišu oznamujú, že **kráľ Peter ušiel do Prizrenu**, lebo sa obáva útoku rozhorčeného ľudu. V celom Srbsku panuje zúfalá nálada. **Tak sa zdá, že sú dni Karađordevičovskej dynastie spočítané.** Veľké porážky Srbov pri Sáve, Dunaji a Drine v celom národe vzbudily zúfalú náladu.

Ohromné množstvo ranených v Niši.

Sofia, 25. septembra. «Dnevnik» oznamuje zo zvlášte spofahlivého prameňa: Obnovená ofensíva rakúsko-uhorského vojska v srbskej armáde zapríčinila obrovské ztráty. Do Nišu už viac dní dochodia dlhé vlaky s ranenými. Ranení sú vo veľmi zlom stave. Srbská zdravotnícka služba je veľmi nedokonalá, tak že na ceste mnohí ranení vojaci prídu spolu s tými, ktorí onemocneli na choleru.

Dľa zprávy «Dnevnik»-a 18-ho septembra

do Nišu došlo tridsať vagonov so samými ťažko ranenými, tak že v Niši už nemajú kde umiestňovať ranených vojakov.

Major Tankošič padol.

Major Vojislav Tankošič, jeden z iniciátorov sarajevského útoku padol v bitkách pri Drine. Major Tankošič bol veliteľom komitáčov a výkonným správcom zlopestnej Narodnej Odbrany, ktorý Gavru Principa a jeho spoločníkov najal ku spáchaniu útoku na dediča trónu Franca Ferdinanda a jeho manželky a ktorý aj bomby dal útočníkom. V bitkách pozdĺž Driny tiež bojoval na čele komitáčov, keď ho počas kanonády trafila guľa. Padnutého majora naši delostrelci pochovali na bojišti. Zpráva o smrti majora Tankošiča je tým zaujímavejšia, lebo srbská vláda odpovedajúc na notu našej monarchie oznámila mocnosťam, že proti tomu majorovi vôbec nemôže zakročiť, lebo vraj ušiel.

Belohrad v rumoch.

Lugos, 26. sept. Včera dovezli sem niekoľko ranených z južného bojišťa. Všetci hovoria, že srbské hlavné mesto Belohrad dostriehané leží v rumoch. Medzi ranenými sú aj dvaja ťažko ranení komitáči.

Srbsko si je povedomé porážky.

Sofia, 26. sept. Bulharským časopisom pišu z Nišu že v Srbsku následkom ustavičných porážok nastalo veľké zhrozenie. Verejná mienka je na čistom s tým, že sa ani jeden útok srbského vojska nezdaril. Srbská armáda je úplne rozdrobená a ľud vzdal sa nádeje, že by táto armáda ešte mohla vstať na nohy.

Časopis «Kambana» dostal zprávu, že timocká divízia je cele spustošená, namiesto nej veliteľstvo proti rakúsko-uhorskej armáde postavilo šumadiansku divíziu, ale aj táto utrpela také ťažké porážky, že viac nepadá na váhu. Srbská vzpurnosť zadusila sa v tom krvavom mori do ktorého monarchia ponorila Srbsko. Nepriateľ strašne pošliapal Srbsko a na Balkáne niet nikoho, kto by šiel Srbom na pomoc, každý cíti a vie, že osud Srbska je zpečatený.

Srbsko-ruské priateľstvo.

Sofia, 26. sept. V Niši tieto dni bol krvavý duell medzi ruským kapitánom Muravjevom a srbským nadporučikom Gavrilovičom. V súboji dostal Muravjev guľu do prs a sotva zostane pri živote. Príčinou osudného duella bolo to, že sa ruský kapitán veľmi znevažujúce vyslovil o srbskej armáde

Pašičovi vyhrážajú sa smrťou.

Zo Sofie píšu, že v Niši začína panovať veľká bieda. Nesmierne rozčúlenie budia chýry o napredovaní nášho vojska na srbskom území. Cholera a peštiš šíri sa ustavične čo tiež prispieva ku vzrastaniu rozčúlenia. Dľa posledného úradného výkazu vyše 12.000 ľudí ochorelo na cholera. V kanonických plukoch srbských vzrastá nespokojnosť a násilne rekrutovaní Macedonci odopierajú poslušnosť. Následkom tohoto nastáva v Srbsku veľmi kritický stav. Opäť vojenská liga začína účinkovať a poslala ministerpredsedovi Pašičovi prípis, v ktorom žiada zmenu terajšej situácie behom krátkeho času, žiada ďalej, aby sa nič nemohlo stať bez vedomia vojenskej ligy a prevedenie nových poriadkov aby bolo sverené na ligu. Dôrazne žiadajú, aby sa vláda postarala o dostatočný počet lekárov a aby porobila prísne poriadky cieľom prekazenia šírenia sa nákazy. Aj to píšu Pašičovi, že v páde by sa žiadosti ligy nesplnily, bez milosrdenstva ho zastrelia.

Kritický stav Srbska zväčšuje aj tá okolnosť, že je kráľ Peter chorý, jeho slovo sotva má váhy. Nádeje, ktoré skladaly v dedičovi trónu Alexandrovi, sa neuskutočnily. Srbsko kráča v ústrety konečnej zkaže.

Nemecko-ruská vojna.

Hindenburg tiahne proti Varšave.

Berlin, 22. septembra. Časopis «Wossische Zeitung» uvereňuje jednu zprávu časopisu «Daily Mail» dľa ktorej v Petrohrade robia mimoriadne poriadky, aby zadržali generála Hindenburga, ktorý so svojou 750.000 hláv počítujúcou armádou stojí už na ruskom území a hotový je s offenzívou tiahnuť proti Varšave, toto by ale Rusko prinútilo ku tomu, aby

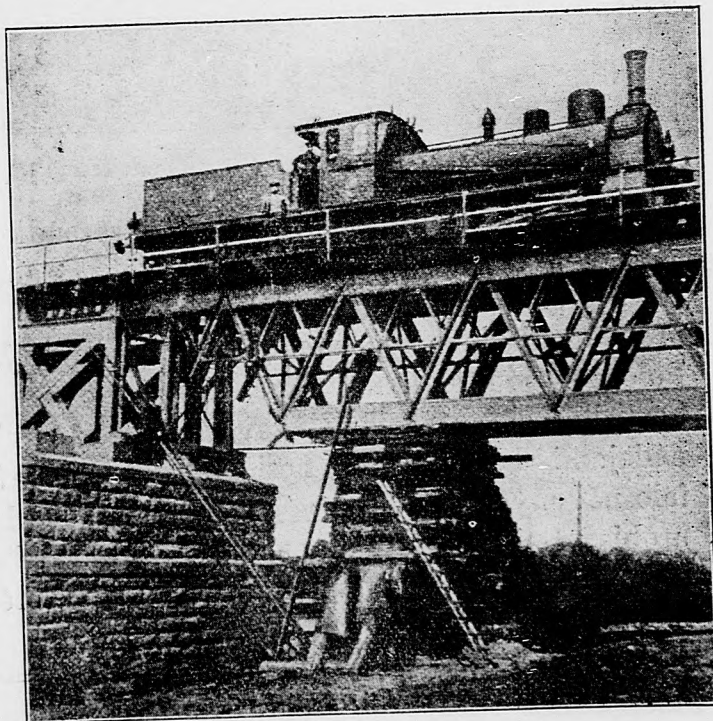
značnú čiastku svojho, v Haliči proti Rakúsko-Uhorsku bojujúceho vojska, poslalo proti Hindenburgovi.

Zronenošť v Rusku.

Viedeň, 22. septembra. Ťažké porážky ruského vojska vo Východnom Prusku na ruskú verejnú mienku mali zroňujúci účinok. Teraz už aj z úradnej strany ruskej uznávajú, že dva ruské vojenské sbory boli zničené. Ruské časopisy usilujú sa verejnú mienku uspokojiť a píšu, že táto porážka ruskej armády nesmie náladu pokaziť. To oduševnenie, ktoré sa javilo v Petrohrade, po vypuknutí vojny proti Anglicku, veľmi ochladlo.

Anglicku vyhadzujú na oči, že svoju námornú silu veľmi šanuje, ďalej nie sú spokojní s anglickými zprávami, ktoré Rusko stavajú do druhého radu a vodcovskú úlohu vo svetovej vojne dávajú Anglicku. Cez Kopenhagen oznámujú, že ťažké boje okolo Lembergu vyvolaly veľké znechutenie, lebo ruské vojsko svojimi operáciami nedosiahlo to, čo sa od neho očakávalo, ba nádeje Rusov sa celkom zmarily na húževnatom a vytrvanlivom odpore rakúsko-uhorského vojska.

Ruský štáb sa síce pokúsil o to, že chýry o veľkých ztratách ruskej armády a o zajatí viac tisíc vojakov zatají, ale sa to nepodarilo a v Petrohrade onedlho všetko zvedeli. Počet

Naši opravili Rusmi do povetria vyhodený most.

ruských ranených je mimoriadne veľký, tak že na príklad v Moskve takrečeno niet už miesta pre ranených.

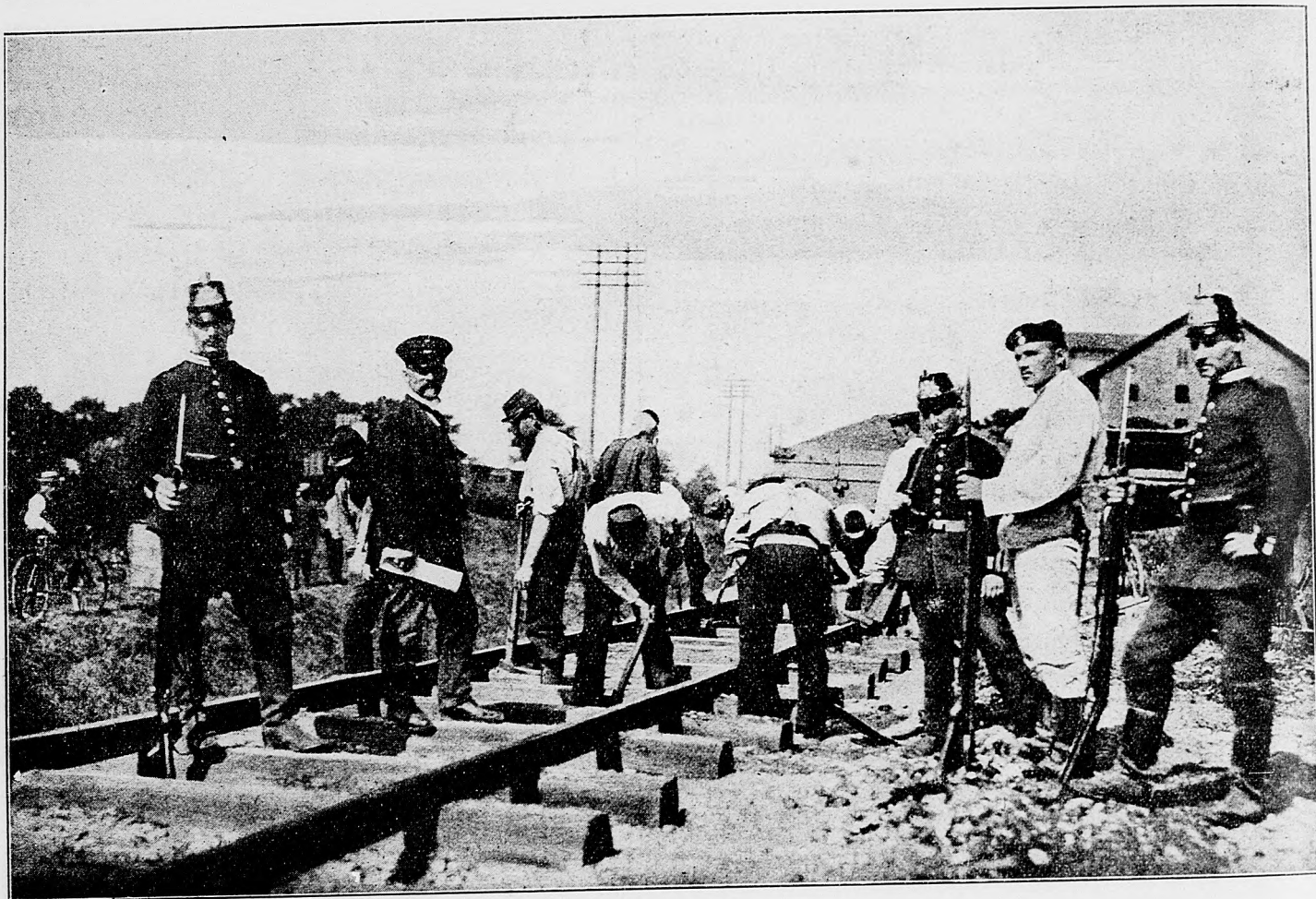
Výstraha grófa Witteho.

Frankfurt, 25. septembra. «Frankfurter Zeitung» píše, že dľa zprávy časopisu «Rječ» gróf Witte prijal odesských novinárov a shováral sa s nimi o položení Ruska v terajšej

Hindenburg o veľkom víťazstve vo Východnom Prusku.

Berlin, 25. septembra. Wolffova agencia oznamuje: Veliteľ východného vojska generál Hindenburg ku vojakom 8. armády vydal nasledovný denný rozkaz:

«Novými vavrínami môžete ovinúť svoje zástavy. V bitke, ktorá trvala za dva dni pri Mazurských jazerách a počas nemilosrdného

Zajatci stavajú železničnú čiaru.

vojne. Tento štátnik najčistejšieho rozsudku cárovej ríše, povedal, že silu Ruska netreba preceňovať. Vojna môže priniesť ešte mnohé prekvapenia, lebo nepriateľ je veľmi mohutný. Položenie je nesmierne vážne. Nesmieme sa — hovoril ruský štátnik — zavádzať falošnými nádejami a ani ľudu neslobodno sdeľovať falošné chýry o víťazstvách. Novinári nech urobia všetko možné, aby pripravili obyvateľstvo ku prípadným ťažkým porážkam, ktoré môžu nasledovať.

**Krestania katolíci, organizujte Kato-
lickú Ludovú Jednotu!**

prenasledovania, ktoré trvalo za viac dní cez Litvániu, ďaleko za ruskou hranicou, nielen že ste zbili posledné dve nepriateľské armády, ktoré vtrhly do Východného Pruska, vlnanskú armádu, ktorá pozostávala z 2., 3., 4., 20., 22. vojenského sboru, z 3. sibirského vojenského sboru, z 1. a 5. brigády strelcov, z 53., 54., 56., 57., 72. a 76. rezervnej divízie a 1. a 2. jazdeckej divízie gardy, ale ste ju i zničili. Na bojišti veľkých rozmerov, dosiaľ spočítali sme viac zástav, asi tridsaťtisíc neranených zajatcov, aspoň stopäťdesiat kanónov, strojové pušky, strelecké oddelenie a hodne vojenských vozov; ale počet koriste ešte vždy vzrastá.

Odvážanie vajec.

Husy dohovávajúca osada v Holandsku.

Vašej bojachtivosti, podivuhodným výsledkom vášho maširovania a vašej skvejúcej sa smelosti možno ďakovať za všetko toto.

Buď Bohu chvála za to! S nami bude i ďalej! Nech žije jeho veličenstvo cisár a kráľ!

Nemecko-francúzska vojna.

Zdary Nemcov na francúzskom bojišti.

Berlin, 22. septembra. Veľký generálny štáb sdeľuje: V útoku proti anglicko-francúzskej armáde na jednotlivých bodoch dosiahli sme zdary. Reims je vo francúzskej bojovnej čiare a my sme prinútení na paľbu paľbou odpovedať. Lutujeme, že mesto tým trpí škody, ale čaty dostaly rozkaz, aby aspoň stolný chrám dľa možnosti šetrily.

V prestredných Vogézoch pri Senonesi vedľa Dononu a pri Saalesi útok francúzskych čiat sme odbili.

Angličania uznávajú zdary Nemcov.

Berlin, 22. septembra. Z Londýna cez Hollandsko oznamujú: Reuterova agencia v zpráve o bitke pozdĺž Aisna konečne uznáva, že nemôže byť rečí o zpäť uťahujúcom sa boji Nemcov, ba je reč o najväčšom vyvinutí síl, ktorého úlohou je veľkolepé vojenské činy na francúzskom území priviesť ku koncu. Zpráva uznáva i to, že sú posície Nemcov veľmi silné. Reuterova agencia ďalej odporúča správe francúzskej armády, aby radšej spájajúcu čiaru Nemcov napadla, jako front nemeckých posícií.

Nebezpečie cúvajúcich Francúzov.

Berlin, 23. septembra. Dľa srovnávajúcich sa zpráv na nemecko-francúzskom bojišti ustavične prší dážď, následkom čoho sa rieky rozvodnily. Ponevác viac riek paralelne tečie s bojovnou čiarou francúzskeho vojska, teda rieky zadné spojivá viacmenej kolmo pretnú na dvoje, následkom čoho dľa mienky «Wossische Zeitung»-u táto okolnosť pre cúvajúcich Francúzov môže byť osudná. Jestli sa spät, utalňujúce sa stĺpy Francúzov shrknu na málo mostov a nemecké delostrelectvo ich bude môcť dohoniť, tak sa priechod Francúzov cez rozvodnené rieky stane nemožným a lahko môže to mať katastrofu za následok.

Paríž je pripravený k obliehaniu.

Gent, 24. septembra. Z Paríža sdeľujú: Francúzske hlavné mesto pripravené je i ku tej možnosti, že dobíjanie mesta dlho bude trvať. Vyslanci provincie Sajna, mešťanostovia miest a zastupiteľské sbory obcí vydržiavaly shromaždenie, na ktorom ustálili, že je Paríž hojne zaopatrený živnosťou, teda sa obyvateľstvo nemusí obávať, že bude trpeť núdzu. Okolo mesta nastavané šiance sú také pevné, že sú za dlhý čas vstave odolať aj tomu najsilnejšiemu dobíjaniu nepriateľa.

Francúzski mešťanostovia ušli.

Frankfurt, 24. septembra. Dľa zprávy «Frankfurter Zeitung»-u na iniciativu senátora Straussa, vláda zaviedla vyšetrowanie proti viacerým mešťanostom a niekoľkým mestským radcom francúzskych provincií, lebo na chýro približovaní sa Nemcov zanechali svoje úrady, čím nastrašili obyvateľov miest, ačkolvek napredujúce nemecké čaty nezadaly žiadnej príčiny ku strachu.

Zpráva očitého svedka zo západného bojišťa.

Berlin, 25. septembra. Časopis «Lokal-anzeiger» zo západného bojišťa prináša nasledovnú zprávu istého očitého svedka:

Posície, ktoré naša armáda zaujala, zaujali sme nepremožitelnou silou a železnými ramenami držíme nepriateľa. Veľmi energické pokusy nepriateľa, aby sa predral, víťazne sme odbili a ďalšie útoky staly sa nemožnými.

Ku rozhodujúcim bitkám sú už porobené prípravy, ale v tejto gigantskej vojne pravda potrebný je čas.

V týchto bojoch a srážkach sú pravda i naše ztraty veľké, ale ztraty nepriateľa sú ešte väčšie a významnejšie.

Úplným právom môžeme rátať na víťazstvo a za toto svedčí aj dlhý rad zajatcov, ktorých priviezli z okolia Reimsu.

Severo-francúzske obyvateľstvo proti vedom našich čiat chová sa s dôverou a toto poukazuje na to, že disciplína a chovanie sa našich vojakov je vzorné. Naproti tomu francúzske čaty aj doma sa tak držaly, jako divosi.

Francúzska vojenská mienka o nemeckých čatách.

Paríž, 26. septembra. Časopis «Petit Parisien» od podplukovníka Rousseta priniesol článok, v ktorom plukovník poukazuje na veľmi silné posície Nemcov a na ich výtečné práce opevňovacie, vzhľadom na ktoré bitka akiste pomaly bude napredovať. Nočné útoky Nemcov napriek unavenosti čiat sú neodškriepiteľne šikovné.

Anglický časopis o posiciach Nemcov.

Londýn, 28. septembra. Dľa zprávy «Manchester Guardian»-a pri Aisne posícia Nemcov je taká silná, že jestli sa nestanú strategické prekvapenia, Nemci každý útok odbijú a útok by len tak mohol mať zdaru, keby sa nepriateľ vysilil. Nemci opevňovanie tábora priviedli ku dosiaľ nikdy nezkúsenej dokonalosti. Prírodné opevnenia posície vyvíjajú v takú čiaru pevností, ktorá je pevnejšia vzdorovitejšia než pancierový múr.

Paríž čaká nemeckú armádu.

Paríž, 28. septembra. (Súkromná zpráva došla cez Rím.) Paríž úplne prichystane čaká obliehanie mesta. Dľa generála Gallieniho hlavné mesto Francúzska vydrží dobíjanie za viac mesiacov bez nebezpečia hladu. Minthornard Adrien, predstavený administrácie mesta ku obyvateľstvu vydal vyzvanie, aby každý obyvateľ, ktorý není bojaskopný, opustil mesto. Posledný termín odcestovania bol deň 25. septembra. Následkom preplnenia vlakov nikto si nesmel vziať so sebou nič iné, len príručnú batožinu. Z krátkeho termínu odcestovania na to možno uzatvárať, že Nemci o krátky čas budú stáť pred Parížom.

Nemecký generálny štáb je neprevyšiteľný.

Milano, 28. septembra. «Corriere della Sera» prináša zprávu jedného francúzskeho novinára, ktorý je na západnom hlavnom vojenskom stáne a viackrát bol v čiare obňa. Toto píše :

Musí sa uznať, že nemecké vojenské vodcovstvo je neprevyšiteľné v tom umení, ako treba celú armádu skryť. Túto taktiku neslobodno podceňovať zvlášte vtedy, keď ju tak

punktovne prevedú, ako teraz Nemci, ich každý čin charakterisuje presnosť konštrukcie hodín. Takto sa môže stať, že nemecký generálny štáb všetko vidí, ale nemecká armáda je neviditeľná.

Vojna na mori.

Nemci potopili tri anglické lode.

V Londýne 22. septembra večer vydali nasledovnú úradnú zprávu :

Nemecké pod morom chodiace lode na Severnom mori potopily anglické obrnené križiaky «Aboukir», «Hogue» a «Cressy».

Značnú časť mužstva ku pomoci pospiechavšie anglické válečné lode a hollandské parníky zachránily.

Hollandský parník «Flóra» 287 zachránených matrózov zaviezol do Ymuidenu.

Potopené križiaky boli stavané roku 1900. Všetky obsahovali po 12.000 tonn. Vystrojenie križiakov bolo : dva 23.4 centimetrové dvanásť 15 centimetrových a dvanásť 7.6 centimetrových kanónov. Ich stroje mali 21.000 káňských síl a bolo na nich 755 chlapov.

Ztraty anglickej flotty.

Na základe zprávy anglických časopisov podávame tie ztraty, ktoré v terajšej vojne už dosiaľ stihly anglické válečné námorníctvo. Tieto ztraty sú nasledovné :

jedon obrnený križiak : «Warrier», ktorý stavali roku 1905. a ktorého obsah obnášal 13.750 tonn ;

päť iných križiakov : «Aerethusa» (stavaný roku 1913., obsahoval 3560 tonn), «Gloucester» (stavaný r. 1909., obsahoval 4880 tonn), «Fearless» (stavaný roku 1912., obsahoval 3500 tonn), «Pathfinder» (stavaný r. 1904., obsahoval 2990 tonn) a «Amphion» (stavaný r. 1911., obsahoval 3500 tonn) ;

tri torpedoborce : «Druid», «Laertes» a «Phoenix», z ktorých jedon postavili vlani a dva pred dvoma rokmi.

Konečne jedna torpedová loď : «Speedy», ktorá bola r. 1899. dohotovená.

Lenže s týmto ztrata anglických lodí ešte není vyčerpaná. Sem patria aj pod morom chodiace lode «AE2» a «AE1», ktoré na Severnom mori potopila nemecká loď «Stralsund»,

ďalej torpedoborec «Bullfinch», ktorý utonul následkom srazenia sa a obrnenec «Fisgard II», ktorý už bol taký starý, že ho upotrebovali za školskú loď. Ešte bol zničený križiak «Glasgow», ktorý na južno-amerických vodách zkazila jedna nemecká loď, ďalej križiak «Pegasus» a konečne tieto dni tri obrnené križiaky: «Aboukir», «Hogue» a «Cressy», z ktorých každý obsahoval 12.000 tonn.

To je spolu 18 lodí, medzi nimi štyri veľké obrnené lode.

Naproti tomu nemecká flotta utratila nasledovné lode:

Päť malých križiakov, a síce: «Magdeburg», «Köln», «Mainz», «Ariadne» a «Hela»; torpedovú loď «V 187», pod morom chodiaca loď «U 15». To je spolu 7 lodí.

Potopenie anglickej pod morom chodiacej lode.

Rotterdam, 25. septembra. Chýr o potopení anglickej pod morom chodiacej lode «Aej» aj úradne potvrdzujú. Na utonulej lodi bolo 35. matrózov.

Koľko škody narobil Anglicku jedon nemecký križiak?

Milano, 25. septembra. Dľa jednej z Kalkuty došlej zprávy nemecký križiak «Emden» anglickému obchodnému námorníctvu dosiaľ narobil škody na 18 millionov.

Vojna proti Angličanom a Rusom.

Revolúcia v Indii a v Egypte.

Carihradské noviny «Isman Lloyd» dostávajú zprávy z Indie a Egypta, dľa ktorých dve vlády verejne sa postavily proti Anglicku. Vo vnútri Egypta z viacerých obcí vyhnali anglické čaty. Každodenne opakujú sa srážky a Angličania musia cúvať pred silou ozbrojeného obyvateľstva.

V Perzku sa chystajú k revolúcii.

Carihrad, 24. septembra. «Terčun ani Hakkikat» zaoberá sa s tými mimoriadnymi vojenskými poriadkami, ktoré miestodržiteľ Voranzov Daškov uviedol do života v kaukazskej provincii a dáva výraz tej svojej mienke, že tieto poriadky preto bolo treba zaviesť, aby Persko, použijúc terajšiu situáciu nenarušilo

na podelenie Perska poťahujúcu sa anglicko-ruskú smluvu z roku 1908. Angličko a Rusko sa totiž s novým perským šachom boli dohodli o podelení Perska. Menovaný čapopis ďalej píše, že i v tom páde, keď by perská vláda v tejto otázke úradne i nezakročila, isté je, že náčelníci viacerých kmenov neprepasú túto vhodnú príležitosť. Z Perska dochodiace zprávy poukazujú na to, že v početných kmenoch, o ktorých bezpečne možno riecť, že sú opravdu neodvislé, dá sa pozorovať vrenie a pohyb. Tieto kmény sú také silné, že ich perská vláda nevládze držať na úzde. Tieto kmény nikdy nezabudnú utlačovanie a trýznenie, ktoré v posledné roky trpely od Angličanov a Rusov zvlášte nezabudnú to, že ich utlačitelia, jedného ich vodcu, ktorého držali za svätého, v deň ich najväčšieho sviatku, dali obesiť.

Podporujme našich vojakov na bojišti.

V úvodnom článku, minulého čísla písali sme jako môže obecenstvo podporovať vojakov na bojišti. Vypočítali sme tie predmety, ktoré naše ženy a devy majú shotoviť a na určené miesto poslať. Shotovené predmety prijíma a na bojište odosiela «Vojsko napomáhajúci úrad» (Hadsegélyző hivatal, Budapest, Váci-utca 38.). Poštové trovy netreba platiť. Predmety musia byť pravda shotovené dľa predpisu, i barva bavlny i forma je predpísaná. V nasledovnom opíšeme jako sa majú otázné články shotovovať.

Čiapka proti sňahu. Nech je z jasnosivej bavlny, že by sa podobala sivému obleku vojenskému.

Začnime prácu tak, ako pri štrimfliach a vezmime na štyri ihlice 144 očka. Berme po dve očka hladko a po dve nazpät a dajme pozor najmä na to, aby sa tento poriadok nenarušil ani vtedy, keď z jednej ihlice prechodíme na druhú. Prvý rad pletie sa dvojitou niťou, ostatná robota len jednou niťou. Na ten spôsob, ako pri štrimfliach, pletme po výšku 15 centimetrov. Za týmto viac nepleťme dovôkôla, ale sem a ta, aby sme dostali otvor. Tak pokračujeme v práci v dĺžke 20 centimetrov, bez všetkého uberania. Keď 20 centimetrový

otvor už máme, totiž keď je robota už 35 centimetrov vysoká, vtedy po obidvoch stranách zatvoríme po 50 očiek. V prostriedku ostaly nám 44 očká, nimi pletieme ďalej po výšku 20 centimetrov, aby celý kus mal dĺžku 55 centimetrov. Tým sme pletenie už dokončili, a vtedy z tej istej bavlny šijúc spravíme vrch hlavy a čelo. Na čelo vezmeme 6 centimetrov. Keď je prvá čiapka hotová, sprobujeme ju na hlave mužského. Čiapka je tak dobrá, jestli kraj otvoru dovôkola tuho prilieha k čelu, tvári a brade. — Čiapku možno pliesť i tak, ako «Vojsko napomáhajúci úrad» listovne bol žiadal, lebo i ten vzorec je dobrý. Čiapok z flanelu netreba, bo nesodpovedajú cieľu.

Zápästky. Látka nech je taká, ako na čiapku. Ak sa sivá bavlna miňa, nuž koniec zápästka, ktorý budú pod rukávom nosiť, môže byť hocjakej farby. Robota ide, ako pri štrimfliach, na 76 očiek, prvý rad dvojistou niťou a takou istou vzorkou, ako na čiapke, teda dôsledne dve očká hladko, dve nazpäť. Dĺžka nech je na 20 centimetrov.

Nákolenník na ochranenie kolien. Robme ho podľa možnosti tej farby, ako čiapku. Ak sivá bavlna sa minie, môžeme si kúpiť hocjakej farby, lebo nákolenník môže sa nosiť i pod nohaviciami. Formy nákolenník je takej, ako sú zápästky, len musí byť väčší. Robme teda na 112 očiek a dĺžku určíme si na 35 centimetrov.

Nábrušný obväzok, čiže brušný pás. Nech je z teplého flanelu, podľa možnosti z vlneného; keby takého nebolo, môže byť i bavlnený. Na farbe nezáleží, len aby nefarbila. Formy takej, ako tehla, šírky na 35 centimetrov, dĺžky 100 centimetrov. Na jednom i druhom konci shora nech je tkanica (šnúrka) 70 centimetrov dlhá. Dve tkanice nech sú i na hornom kraji brušného pásu, a to jedna od pravej polovice na 15 centimetrov vpravo, druhá takým istým spôsobom vľavo; jedna tkanica 20 cm. dlhá, a druhá 100 centimetrov.

Zimné onuce. Nech sú z vlneného alebo bárs aj z bavlneného flanelu; ale môžu byť i z barchanu alebo z vlnenej tkaney, nefarbiacej ženskej látky. Z veľmi hrubej látky nemusia byť. Dĺžka onuce 60, šírka 50 centimetrov. Obsívať sa nesmie.

Ďalekohľad a iné dary. V záujme svojich vlasteneckých cieľov «Vojsko napomáhajúci úrad» upozorňuje, že my, ktorí sme teraz doma, povinní sme urobiť všetko, čo môže stupňovať spôsobnosť k boju našich vojakov, bojujúcich za nás. Sú predmety, z ktorých už niet zásob na sklade, tak že kúpou ich nadobudnúť je veľmi ťažko. Taký je i dobrý ďalekohľad, ktorý tak našim dôstojníkom, ako poddôstojníkom na bojišti koná neoceniteľné služby. Prosia každého, kto má dobrý ďalekohľad akéhokoľvek druhu a môže sa zaobísť bez neho, aby ho tiež poslal «Vojsko napomáhajúcemu úradu».

Pomocná akcia na vidieku.

V ostrihomskom arcibiskupskom semeništi zriadili nemocnicu pre 250 ranených vojakov. Klerikov umiestnili dočasne v domoch kanonických.

V Skalici sbierka Červeného Kríža obnáša 1227 korún. Vo vojenský deň sossbieralo sa 650 korún.

V Humenunom grótku Alexandrová Andrassy zriadila nemocnicu pre 20 ťažko ranených, spolu snáša i všetky útraty opatrovania. V Lipt. Sv. Mikuláši utvorili filiálku Červeného Kríža. V prešporskej obci Zavar a v susedných obciach Vágkeresztúr a Lóc, ženy na vyzvanie ich farára pre Červený Kríž doteraz shotovily 250 vankúšov. Kto nemohol doniesť vankúše, dal perie, alebo peniaze, aby tiež prispel k tomu peknému a vznešenému cieľu vlasteneckej kresťanskej lásky k bližnému. V Ostrihome na naukobehu opatrovania ranených, chorých vojakov, dobrovoľne vzalo účasť 25 ostrihomských paní, ktoré konajú prácu v ostrihomských nemocniciach Červeného Kríža.

Prievidzská filiálka Červeného Kríža. Spolku Uhorského Červeného Kríža poslala 1000 korún.

Zo Spiša oznamujú: Správa Iglófüredu sriadila nemocnicu pre 100 ranených vojakov s úplným zariadením.

Novovesský potravný spolok novovesskej nemocnici Červeného Kríža daroval 250 korún.

V novovesskom okrese vo vojenský deň sossbieralo sa 2105 korún.

Mestečko Merény (Ondrišlo) v mestskom hostinci zriadilo nemocnicu pre 50 ranených. Na naukobehu opatrovania ranených a chorých vojakov, vzalo účasť 40 ženských. V Kotterbachu sossbieralo sa na podporu rodín do vojny narukovaných vojakov 448 korún.

Kézmarkskej filiálke Červeného Kríža, Účastinárska Spoločnosť vlasteneckého spolku textilných diel, darovala 1500 korún, obec Hunsdorf 16 zariadených postiel, 9 prázdnych postiel, 11 osobitných hlavníc, 70 plachiet, 91 vreckových ručníkov a mnoho inej bielizne, kézmarkska dielňa na bielenie 26 plachiet a firma Reisinger dala 20 kobercov.

CHYRNIK.

Z arcibiskupstva ostrihomského. Jeho eminencia kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch najväčšou pozornosťou správa chorých opatrujúce a charitatívne ustanovizne svojho sídelného mesta. Ostrihomské semináre pretvorili v nemocnicu, kde je umiestnené 200 ranených. Na nariadenia jeho eminencie kardinála knieža-primasa, ranených pod dozorom lekárov opatrujú starší klerici, ktorí v opatrovaní ranených boli pravidelne vycvičení. Jeho eminencia navštívil túto nemocnicu a poldruhej hodiny meškal medzi ranenými, ktorých potešil. Za tým navštívil aj ostrihomskú nemocnicu Červeného Kríža, ktorej ku udržaniu v značnej miere prispel.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy veľkodušne nariadil, aby v dievčenských školách jeho biskupstva, stojacich pod vedením mníšiek, šotovovaný bol zimný odev pre vojakov. Cenu látok na šaty zaoberá zo svojho. Sodpovedne tomuto nariadeniu tak žiačky, jako mníšky už usilovne pracujú na zimných šatoch pre vojakov.

Z biskupstva baňskobystrického. Dr. Wolfgang Radnay, osvietený pán biskup baňskobystrický, po príchode do svojho sídelného mesta, hneď navštívil v nemocniciach umiestnených ranených vojakov, z ktorých ku každému mal pár vrelých, potešujúcich slov. Navšteve osvieteného pána biskupa veľmi sa tešili ranení vojaci.

Vlastenecké mníšky. V levočskom kláštore mníšiek, mestský hlavný lekár pre mníšky držal naukobeh opatrovania ranených a chorých; mníšky samé prosily o to.

Vojenský kňazi na bojišti. Ludvik Krasztina kaplán z Etyeku, ktorý jako vojenský kňaz konal službu na haličskom bojišti, s druhým vojenským kňazom na voze viezol sa za delostrelecami. Pri jednom útoku prevalil sa voz a síce tak nešťastlive, že Krasztinovi zlomila sa jedna noha, jeho zomierajúceho kamaráta ale museli odviezť do jednej haličskej vojenskej nemocnice.

Poľnohospodársky stav v zemplínskej stolici. Žatva a mlátenie riadne byly prevedené. Nedostatok robotníkov badať v nektorých okresoch horného vidieku stolice, odkiaľ robotníci hromadne boli vyslaní za delníkov a furmanov. V začatom obchode zbožia cena je pšenice 30—31 korún, važe 20—21 korún. Pre válečný stav lichvací obchod je dačo väčší, kilo hovädziny stojí 1 korunu 54 halierov. Pre dlhú suchotu jasenné práce končia sa pomaly a fazko, posledné dážde ale zmierily túto hospodársku ťažkosť. Na daktorých vidiekoch veľmi sa rozšírily poľné myši, týchto kynozenie s uhelným siričnanom, pre válečný stav je zakázané a pre nedostatok robotníkov aj nemožné. Gaždovia by si žiadali, aby hospodárske práce konali vojenský zajatci, čo ale sotva sa stane pre blízkosť hranice.

Hospodársky stav v trenčianskej stolici. Gazdovský spolok trenčianskej stolice oznamuje: Žatva ohľadom na počasie skončila sa riadne, trebárs pracovné sily ubudly následkom vojny. Nedostatok robotníkov prítomne nebadáť, pri kopaní a vyberaní cukrovej repy ale zaiste chýbať budú robotníci. Podľa doterajšieho donosu mlátenia, výsledok úrody sodpovedá úradnému ceneniu. Obchod zbožia ešte sa nezačal. Ceny sú nasledujúce: pšenica 30—32 kor., raž 22—24 kor., jačmeň 19—20 kor., ovos 21—22 kor. Lichvací obchod nenie väčší, jako obyčajne, cena krmenej lichvy na zabíjanie je podľa jakosti 100—120 korún. Pri zvažaní repy zaiste chybovať bude zápražná sila, lebo na vojenské ciele vzali mnoho koní, aj preto, že v stolici panuje teraz slintavka a kulhavka. Na predaj je teraz o 30 procentov menej zbožia a potraviny, jako bolo pred štyrmi týždňami, čo zaiste ztadiaľ pochádza, že mnoho ztrovilo vojsko, ktoré za dlhší čas umiestnené bolo v stolici ako aj vojenské kone, okrem toho následkom nedostatku inšieho dôchodku, veľa gazdov svoju úrodu z núde predalo už agentom jako aj nitrianskym mlýnom. Potraviny pre statok je hojne a je dost dobrá, ponač ale následkom suchoty pastvy neposkytujú dostatočnej potraviny a chorý statok v stajny treba krmieť, nemožno ešte ustáliť, či potrava postačí. Stoličné gazdovské dozorstvo ide gazdom po ruke, akým spôsobom, cieľu najprimeranejšie nahradiť by sa mohla chybujúca zápražná sila.

Luhárstva nad luhárstvami! Zo Skalice oznamujú: Istý tunajší štátny úradník dostal z Ameriky list od svojho brata, ktorý mu zpoza mora píše, že americké noviny podľa francúzskych telegrammov a anglických novín sdelujú tie hnusné luhaniny, že v Uhorsku vypukla revolúcia a že Rusi už zaujali celé Uhorsko. Na tieto luhaniny odpovedáme porekadlom: sviňám sa vždi o žaludi sníva.

Padnul generál. Ernst Frohreich podfeldmaršal, veliteľ budapešťanskej 5. honvédhusárskej divisie pri Satanove na ruskom bojišti zomrel hrdinskou smrťou. Nepriateľská guľka prešla mu pod pleciami cez telo a roztrhla mu útlejšie vnútorné čiastky.

Poľskí františkáni za vlasť. Dvanásť krakovských františkánov s dovolením cirkevnej vrchnosti dobrovoľne vstúpili do poľských vojenských legií, aby bojovali za slobodu Poľska.

Pre zanechané rodiny narukovaných zamestnancov košicko-oderbergskej železnice zariadili sbierku, ktorej výsledok obnáša 8755 korún.

Ruskí zajatci. Zo Žiliny oznamujú: 16. septembra došlo do Žiliny 2710 zajatých ruských vojakov.

Rosko japonská vojna stála. Rusko 3532 millionov a Japonsko 2935 millionov korún; Rus ztratil 2500 oficierov a 110.000 mužov, Japonsko ale 2300 oficierov a 80.086 obecných vojakov.

Proti rozširovateľom falošných válečných chýrov. V Ratibore v Nemecku príkladne pokutovali istého baníka, ktorý rozširoval falošné chýry. Rozprával, že

kozáci už vtrhli do Horného Sliezka. Vojenský súd, aby zlé, klebetné jazyky odstrašil od znepokojovania obyvateľstva, za potrebné držal prísne zachádzať s takými zločincami a žalovaného odsúdil na jeden rok do väzenia. Šarišský nadžupan Štefan Szinnyei-Merše stoličným a okresným úradníkom poslal nariadenie, v ktorom im nakladá, aby rozširovateľov poplašných a falšovaných chýrov potahujúcich sa na vojnu, cieľom pokutovania zaraz oznámili dotičnej vrchnosti. V protivnom prípade nadžupan proti nim hneď zavede disciplinárne vyšetrenie.

Životaschopná myšlienka. Štefan Szopkó, r. kat. kaplán šarišskej obce Aboš, vyzýva gazdov, aby z tých veľkých peňazí, ktoré dostali za kone, kúpené na vojenské ciele, obetovali dačo na podporu rodín narukovaných a na spomôženie zanechaných sirot. Svoju prosbu odôvodňuje s tým, že gazdovia za každého koňa asi o 200 korún viac dostali od štátu, ako je jarmočná cena. Prevedením jeho myšlienky mnoho tisíc korún by sa mohlo osbierať na označené ciele. V niektorých okresoch uzavreli, že z tých peňazí, ku ktorým ľahko prišli, na ten cieľ obetujú aspoň jeden percent. Aj tak by bolo dosť. A gazdovia dali by pri tom i tak len zbytočné omrvinky z toho obnosu, ktorý vyššie obvyčajnej ceny dostali od štátu a s tými peniazmi predsa zotrel by slzy stotisícov.

Obrázky z bitky pri Lembergu.

Jasenný vetor povieva, na oblohe plávajú biele oblaky, po roliach sediaci zem orú, kde-tu zemiaky vyberajú ženy, vedľa nich hrajú sa deti. Nikto by si nemyslel, že neďaleko od nich stojí najhroznejšia bitka novej doby, v než milióny bojovníkov napnutými silami boria sa o víťazstvo.

Od pokojných rolí vine sa hladká hradská. Aký to iný obraz! Po ceste ťahne nekonečný rad plachtami zakrytých vozov, na nich trénu ku bojovnej čiare vezú municiu, konzervy, chlieb a iné bojovníkom potrebné veci. Možno, že aj dvetisíc je tých rôzneho druhu vozov, ktoré sprevádza väčší oddiel koniečstva.

Dôležitosť týchto vozov nedá sa vysloviť. Vojakov aj počas bitky zaopatrujú všetkým potrebným. Niet v monarchii takého vojaka, ktorý by aj v ohni nútený bol hladovať. Tak zvané chovateľné vojevné čiare zväčša uhoskí domobranci varujú, aby nepriateľskí špehúni nemohli konať hociaké zradné služby. Na každej križnej ceste stojí stráž, ktorá pýta heslo.

Na dvadsať kilometrov od bojovnej čiare už čuť dunenie kanónov, ako čo by jasne nebo hrmelo. Zrazu naplní vzduch príjemná vôňa jedla. Pohybujúce válečné kuchyne prechádzajú vedľa mňa. Parí sa chutná mäsová polievka. Za kuchyňami ťahnu dva ohromné autobuse; to je vojenská pošta. Touto poštou z domu písané milé listy dochodia do strelných jarkov a ku delostreleckým pozíciám, kde v noci, alebo v bezpečnom zaokryte ukonaný vojak so slzavými očami prečíta si tie drahé riadky.

O pár kilometrov ďalej hustejší a hustejší je rad vozov. V matematickom vzdialení bežia vždy napred vozíky sanitétov, s guľami do kanónov naplnené vozy; zástavami ozdobené automobile, nové vozy trénuv.

Na dvanásť kilometrov od bojovnej čiare leží malé mestečko. Po uliciach panuje čulý život. Obchody sú otvorené, po chodbách stoja tlupy zvedavého ľudu po vozných cestách eválajú dragóni na koňoch, miestami hrnú sa ku bitke hotové čaty rezervy.

Tu už čisto čuť dunenie kanónov. Tam prechádza sa skupina ľahko ranených vojakov, chutne fajčia si cigarety. Zrazu blížia sa káre preplnené dolapenými špehúňmi, medzi ktorými v nemalom počte sú sediaci a baby.

V jednej druhej ulici vidieť hlavne zhorených domov. Tieto zapálili špehúni, keď naši do mestečka vťahli. Tým dali znak Rusom, že kde ležia naši. Za mestečkom zreteľne čuť počet výstrelov z kanónov. Šesť ráň... potom ticho; potom znovu hrmia kanóny. To tak zovú, že «Ausfeuer Geschütze.»

Taký tu obraz, ako čo by sa bolo pohlo nové vandrovanie ľudstva. Vidieť nafakaných zutekancov, ako naložení rôznym imaním, poberajú sa do bezpečných krajov. Na ceste stretajú sa s takými húfami, ktoré sa zpiatky vracajú, bo čuly dobré chýry. Ide koňský transport, ktorý veze loďné mosty. Na sanitétských vozoch zas vezú sa ranení vojaci. Rany sú ešte celkom čerstvé, dostali ich v nočnej bitke, keď išlo na bodáky. Medzi ranenými sú aj takí, ktorých ráno trafila guľka alebo šrapnell. Biely obvazok pokrýva krvavé miesto. V dokonalom pohodlí, so spokojnou tvárou sedia alebo ležia na širokých vozoch. Na kraji jednej čistiny stoja rady vozov, z ktorých mäkký voňavý chlieb skladajú pre tých vojakov, čo stoja mimo ohňa. Zaopatrenie našich vojakov je veľkolepé. V samej bojovnej čiare naši na mnohých miestach ležia v zemiakových roľách a pri ohni pečú si zemiaky.

Stojíme na dva kilometre od bojovnej čiare pešakov. Pred našimi očami prestiera sa nový zaujímavý obraz. Na pravo vidíme háj. Za nim na strmej výšine stoja ťažké strelné maziare, od ichže hrmotu trase sa vzduch, ako čo by bez prestania hrmelo. Na ľavo vznáša sa, ku hradám jedného sedliackeho domu povrazmi priviazané žlté lietadlo. O volačo napred vidieť od granátov zcela dostrielaný letník; jeho obyvatelia zutekali. Celý letník je len hromada rumov; z celého domáceho náradia ostala v ňom len jedna šijačka. Za čas tu obväzovali ranených. Jedon oddiel sanitétov práve včuť sa zfhuje z neho von, pod zákrytom červeného kríža. Medzi sanitétmi je aj niekoľko ranených, ktorí na svojich nohách kráčajú.

Pod ochranou hory v presnom rade stoja municiou preplnené vozy kanónových katerii. Tieto vozy hľadali ruské kanóny. Preto padal jednostajný šrapnelový dažď a vzduch bol plný sňahobielou parou. Šrapnell húka, ako čo by ho zo sódovej fľašky strielali. Vidno čierne násypy, z ktorých sa ťažký dým krúti. Keď sa granát

blíži, to je tak, ako čo by tisíc nočných chrobákov zvučalo.

Rusi aj na štyri—päťsto metrov strielajú za cieľom.

Pokiaľ zrak človeka siaha, ešte ani s ďalekohľadom nevidno človeka. Bitku pešiakov nebadáme. Celé není iné, ako hrozný súboj kanónov. Pešiáci ležia zakopaní v hlbokých jarkoch. Kto na toto všetko hľadá, tomu sa zdá, že je to vojna bez vojakov.

Zrazu však od nás na dva kilometre pohne sa naša «swarmlinia». Drobné postavy súchajú sa po bruchu napred — niekedy sťa žaby skackajú. Toto hemženie trvá cez minúty. Potom zase zmyzne všetko, len v dialke vidno galopp koní a do prachu zaobálené batérie kanónov. Onedlho ztratia sa pred očami všetky živé tvory a ďalej vidaf len blesky granátov a šrapnellov.

Naši v ofenzívnej bitke proti sústredným ruským silám z kroka na krok postupujú napred a všade ich tisnu. Na tej výšine, kde naše kanóny dnes pracujú, včera ešte stáli Rusi. O tom svedčia zanechané čierne ruské, municiou plné kistne. Tie pozície, kde naši včera boli, už su zcela zanechané a naše «šwarmlinie» zakopaly sa do nových pozícií. Staré miesta, jarky značia prázdne patróny, pozostatky jedla, obväzky a opustené vojenské čiapky.

«Dekungy» pešiakov poskytujú spoľahlivú ochranu.

Blížia sa jágri vedúc oficierske kone, hovoria, že naši zase napredujú. Na oblohe kúria sa čierne dymové oblaky. Voľakde obce horia. Za lesom bezprestania pracujú naše strelné mažiare. Rusi odpovedajú na ne. S pekelným hvizdom lietajú ich nábitky po vysoké koruny stromov, kde explodujú. Hneď blížia sa ku nám štájerský pešiáci, ktorí zajali štrnásť Rusov. Sú to malí čierni baltickí vojaci v zelenej rovnošate. Je medzi nimi jeden Rumun z Besarabie. Jeho tvár žiari sa od radosti, že sa vyslobodil z ruskej služby.

Tiahneme nazpät. Pod múrami mestečka, uhorskí

landšturmisti sprevádzajú tisíc ruských zajatcov. Landšturmisti nacionálnu stužku majú na rukáve, na hlave vojenskú čiapku a v ruke Verndl-pušku. Na perrone železničnej stanici na rozostlanej slame ležia ranení. Deväťdesiat procentov ranení sú na ruke a na nohe. Sú medzi nimi štajerci, tirolci, sikuli, maďari, bosniaci ba aj rusi. Na rúchu každého raneného visí červená cedulka, na nej naznačené je meno, druh rany a smer cesty kam ranených pošlú. Ťažko ranených sanitéti vovedú do čistých a lúžkami opatrených železničných vozňov. Ruských ranených len tak pečlivo opatrujú, jako aj našich. Dojímavá je tá vlúdnosť s akou ranených opatrujú.

Na stanici vôbec panuje dobrá náhoda. Jedon tirolský jáger odstrelený prst ukazuje lekárovi a pýta sa ho, či mu nový naraste? Jedného husára sa pýtajú, kde mu je pravá ruka?

— Tak som chňapil s ňou jedného Rusa po prasi, že som si ju tam zabudol.

Jedon bakančoš, ktorý do kolena dostal ranu, nedovolil aby ho viedli a pýšno kulhal na pol nohe.

V noci bola bajonetová šturma na horu. Tu sa Rusi zakopali a strojové pušky pripevniac na stromy, húževnato sa bránili. Jedon ranený bakančoš toto nám rozpráva:

— O polnoci mysleli sme, že budeme mať pokoj. Každý z nás dostal chlieb a konzerv. Ale rýchle prišiel rozkaz, aby sme napadli ruskú silu, ktorá sa v tej hore zapelešila. V pekelnnej tme sa to aj stalo. Jedenraz nás aj zahnali. Okolo druhej po polnoci znovu sme šturmovali a vtedy sa nám podarilo horu vyčistiť od nepriateľa. S bodákmi sme ho zahnali. Tisíc rusov sme lapili. Hora takmer plná bola Rusmi, tak že k ranu naši sanitéti v hore našli veľmi mnoho mrtvých Rusov.

Podáva: O. Hl.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krestana»!

Lacné české perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korun. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 30, 38, 42 K. — **Metové postele.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perin aa'ebó 1 zpodná perina 130 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 8.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovujeme vo veľkosti dla vole. Trojdiľovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korun franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsej, Lobes 134. pri Pilsen (Cechy).**

Šijací stroj

Na pohodlné malé čiastočné splácanie predáva **FRANZ BAUMGARTEN** Budapešt, VII., Rózsa-u. 27. Telefon Jozsef 33—72.

Oznamy prijíma

administracia

„Krestan“

BUDAPEST

Szentkirályi-utca 28.

Bazilika zlatokosa.

Ešte aj v hluku svetovej vojny podivenie spôsobí náš veľký obrázkový cenník, ktorý zdarma pošleme každému, kto nás o to na dopisničke požiadá. V tomto každý najde presné opísanie dorábania svetochýrnej «Bazilika zlatokosa». Dorábanie tejto kosy je veľmi zaujímavé! V našom cenníku uvádzame aj viacej výborných hospodárskych nástrojov a iných zvláštneho upotrebenia predmetov, ktoré jedine u nás sú k dostaniu. — S poštovou dobierkou zasielame:

1 kus revolvera s klincovou guľkou 7 mm. 5-30, 9 mm. 7-50, 12 mm. 8-50 kor.
1 " " s bezklincovou guľkou (Central) 7 mm. 6.—, 9 mm. 8-60, 12 mm. 9-20 kor.
Potrebne guľky ratame lacno.
Vlasystrihací stroj K 5.—. Zebendreva križ s postriebrenou kovovou postavou k zaveseniu na stenu K 1.—. 1 podobný veľký stojací križ K 2-70. Postriebrená kovová svätenička na podiv pekná K 3-80. 1 liatý železný križ ku hrobu, ozdoba cintora 117 cm. vyoký K 8.—. 160 cm. vysoký K 16.—. Sbírateľom objednávateľov našich kôs, po 10 kusoch 1 zdarma, po 30 kusoch zdarma dáme jedon revolver.

Jozef Marosi a syn, Esztergom 15. Dodavateľ primaskeho a hlavnokapitulskeho panstva. Od 51 rokov jestvujúci veľký obchodný dom. Prosíme na každý päd žiadať si náš obrázkový cenník.

Makulatura-papier

(starých novin papier veľmi hodí sa k zaobaleniu bársjakých predmetov) metr. cent po 8 kor. k dostaniu u vydavateľstva.